

VIITTOMAKIELTEN LAUTAKUNNAN 75. KOKOUS

aika tiistaina 19.5.2020, klo 9.20–12.12

paikka videokokous Zoom-ohjelmalla

Läsnä:

jäsenet

Alf Ekström

Jarkko Keränen

Sanna Paasonen

klo 9.00–10.40

Taina Petäjäinen

klo 10.00–12.05

Juhana Salonen

puheenjohtaja

Elina Tapio

Mikaela Tillander

sihteerit

Maria Andersson-Koski

Leena Savolainen

vieraat

Päivi Mäntylä

Kuurojen Liitto ry

Janne Kankkonen

Kuurojen Liitto ry

Tomas Uusimäki

Kuurojen Liitto ry

Poissa:

jäsen

Mari Virtanen

PÖYTÄKIRJA

1. § Kokouksen avaus.

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.20.

2. § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

3. § Kokouksen esityslista.

Esityslistan kohtaan ”muut esille tulevat asiat” lisättiin kolme asiaa. Sanna Paasosen pyynnöstä päätettiin käsitellä asia 9 b ennen klo 11:sta. Muutoin esityslista hyväksyttiin muutoksitta.

4. § Lautakunnan edellisen kokouksen pöytäkirjojen tarkistaminen.

Kokouksen 17.3.2020 suomenkielinen pöytäkirja hyväksyttiin pienin muutoksin, ja saman kokouksen ruotsinkielinen pöytäkirja hyväksyttiin muutoksitta.

Sähköpostitse tarkastetuista pöytäkirjoista hyväksyttiin kokouksen 9.10.2019 ruotsinkielinen pöytäkirja muutoksitta. Kokouksen 18.11.2019 suomenkielinen pöytäkirja hyväksyttiin kirjoitusvirheen korjauksella, ja saman kokouksen ruotsinkielinen pöytäkirja hyväksyttiin pienellä muutoksella.

Suomalaisella viittomakielellä viitotut pöytäkirjat 59.–72. on tarkastettu sähköpostitse tai Whatsapissa. Niistä löytyi vain muutama virhe. Virheet korjataan viittomalla korjaus videolle, joka sitten liitetään saataville alkuperäisen videon oheen. Tomas Uusimäki ja Päivi Mäntylä viittovat korjaukset ja kääntävät pöytäkirjat 70, 73 ja 74 suomalaiselle viittomakielelle ennen kesälomia.

Päätös 1: Päätettiin, että käsitellään viitotun pöytäkirjan toteuttamistapaa (muotoseikkoja) syksyllä tai sellaisessa tulevassa kokouksessa, joka voidaan pitää tavalliseen tapaan fyysisesti läsnäollen.

5. § Viittomakielisen kokousyhteenvedon laatijan valinta.

Jarkko Keränen valittiin viitotun kokousyhteenvedon laatijaksi.

6. § Lausunto liittyen selvitykseen usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään.

Kokouksessa 17.3.2020 (7. § d) lautakunta päätti kirjoittaa yhdessä Kuurojen Liiton kanssa lausunnon ”selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään”. Kun sihteerit olivat tutustuneet liiton lausuntoluonnokseen ja oikeusministeriölle jo lähetettyihin lausuntoihin, he ehdottivat, että lautakunta kuitenkin kirjoittaisi oman lausunnon.

Päätös 2: Viittomakielten lautakunta kirjoittaa oman lausunnon. Lautakunnan jäsenet tuovat esille omat näkemyksensä Whatsapp-ryhmässä 24.5. mennessä, minkä jälkeen sihteerit kokoavat ne lausuntotekstiksi ja lähettävät lausunnon oikeusministeriöön viimeistään 31.5.2020.

7. § Kuuroja tulkkeja koskeva Kelan uusi linjaus.

Kela on [lehdistötiedotteessaan 8.4.2020](#) selkeästi ilmaissut, että vammaisten tulkkauspalvelua ei jatkossakaan tarjota reletulkkauksena. Tämä on negatiivinen asia sekä tulkkauksen käyttäjille että kuuroille tulkeille. Viittomakielten lautakunta on reagoinut Kelan tiedotteeseen kirjoittamalla kannanoton. Kannanotto kirjoitettiin suomeksi ja ruotsiksi, ja se on lähetetty Kelaan 15.5.2020.

Päätettiin tiedottaa kannanotosta julkaisemalla siitä uutinen Kuurojen Liiton verkkosivuilla. Lautakunnan jäsenet voivat jakaa uutista sosiaalisessa mediassa ja muilla mahdollisilla kanavilla. Mikaela Tillander kertoi myös mielellään nostavansa asian esille Ylen viittomakielisissä uutisissa.

Päätös 3: Juhana Salonen laatii kannanotosta viitotun yhteenvedon, joka julkaistaan uutisena Kuurojen Liiton verkkosivuilla. Suomen- ja ruotsinkielinen kannanotto julkaistaan viittomakielten lautakunnan verkkosivulla.

8. § Perheiden mahdollisuus valita kuuron lapsensa kieleksi myös viittomakieli.

Viittomakielten lautakunta on useaan otteeseen keskustellut perheiden tosiasiallisesta mahdollisuudesta tarjota kuuroille lapselleen kieleksi myös viittomakieli. Kokouksessa keskusteltiin siitä, mikä viittomakielten lautakunnan rooli viittomakielen äärelle pääsyn edistämisessä vastaisuudessa voisi olla.

Keskustelussa nousi esille kolme lähestymistapaa:

1) *Kuurojen Liiton suunnitelma järjestää kuuloalan järjestöjen tapaaminen on pantu jäihin. Mitä viittomakielten lautakunta ajattelee tapaamisen järjestämisestä?*

Päätös 4. Lautakunta seuraa tilannetta ja toivoo, että tapaaminen järjestetään heti, kun koronaviruspandemian tilanne taas sallii isommat tapaamiset. Lautakunta myös kannattaa Pirkko Selin-Grönlundin (Kuurojen Liitto) ehdotusta siitä, että tapaamisen järjestäjänä toimisi jokin neutraali osapuoli, kuten lapsiasiavaltuutettu tai oikeusministeriö.

2) *Millaista tietoa kuuron lapsen perheiden on tosiasiallisesti mahdollista tällä hetkellä saada? Ja mitä viittomakielten lautakunta voi tehdä edistääkseen sitä, että paikkansa pitävää tietoa viittomakielestä ja kuuroudesta on tarjolla?*

Todettiin, että monet vanhemmat varmasti etsivät verkosta tietoa kuuroudesta ja kuulovammaisuudesta Google-hakukoneella. Monet haut osuvat todennäköisesti sivuille, jotka kertovat kuuroudesta vammaisuusnäkökulmasta, jolloin ei välttämättä tuoda esille viittomakieltä ja kuurojen kulttuuria.

Nostettiin esille Wikipedia-artikkelit yhtenä laajasti saavutettavana tapana tarjota asianmukaista tietoa. Kuurojen Liiton kielineuvonta on toimintasuunnitelmassaan maininnut Wikipedia-artikkelien kirjoittamiseen panostamisen yhtenä tapana lisätä tietoisuutta maamme viittomakielistä. Keskustelussa kävi myös ilmi, että Tommi Jantunen (Jyväskylän yliopisto) on aiemmin suunnitellut Wikipedia-työpajan järjestämistä, jossa olisi kirjoitettu perusartikkeleita viittomakielestä ja kuuroudesta.

Päätös 5. Juhana Salonen ottaa yhteyttä Tommi Jantuseen ja kysyy, mitä Wikipedia-

työpajan järjestämissuunnitelmille kuuluu. Lautakunta tukee lämpimästi Wikipedia-artikkelien kirjoittamisideaa, mutta sillä ei itsellään ole resursseja osallistua työhön.

3) *Mikä tilanne eri kunnissa tosiasiallisesti on? Paljonko myönnetään viittomakielen opetusta ja paljonko esimerkiksi vain tukiviittomien opetusta?*

Kun keskustellaan mahdollisuudesta oppia viittomakieltä, haasteena on, ettemme tiedä missä määrin eri kunnat myöntävät perheille opetusta viittomakielessä ja moniko kunta tarjoaa ainoastaan tukiviittomien opetusta tai mahdollisesti ei sitäkään. Ensiksi pitäisi siis kartoittaa eri kuntien tilanne. Keskustelussa nousi esille ehdotus, että kartoituksen voisi tehdä viittomakielen tulkkiopiskelija opinnäytetyönään.

9. § Muut esille tulevat asiat.

a) Keskustelu suomenruotsalaisen viittomakielen tutkimuksen vastuutahosta

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on huhtikuussa 2020 järjestänyt videoneuvottelun, johon se oli kutsunut kaikki asianosaiset tahot (Helsingin yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Kuurojen Liitto, Finlandssvenska teckenspråkiga rf). Ennen kokousta OKM oli pyytänyt eri osapuolia laatimaan yhteisen esityksen siitä, kuinka suomenruotsalaisen viittomakielen tutkimusasia tulisi ratkaista. Osapuolet pitivät yhteisen esityksen laatimista mahdottomana, ja siksi jokainen teki asiasta oman esityksensä. OKM on kertonut tekevänsä asiasta päätöksen viimeistään kesäkuussa.

b) Kuurojen maahanmuuttajien tilanne

Sanna Paasosen aloitteesta lautakunta keskusteli kuurojen maahanmuuttajien tilanteesta. Kuurot maahanmuuttajat ovat usein hyvin haavoittuvassa asemassa, kun he saapuvat Suomeen eivätkä vielä osaa maamme viitottuja tai puhuttuja kieliä. Heidän kotouttamiseensa ei ole mitään yhtä, sovittua mallia, ja siksi eri kuntien käytänteet vaihtelevat suuresti. Ylipäätään ei juurikaan tunneta sitä, millaista tukea kuurot maahanmuuttajat ja heidän perheensä tarvitsevat ja kuinka kielenopetus olisi parasta järjestää. Eri viranomaisilla on myös eriäviä käsityksiä siitä, kuinka kuurojen maahanmuuttajien kielellisistä oikeuksista käytännössä huolehditaan.

Jarkko Keränen lisää, että eräs tilannetta vaikeuttava tekijä on puhuttujen kielten dominoiva asema, ja että puhutut kielet dominoivat myös kotouttamisessa. Viittomakieliä ei esimerkiksi mainita lainkaan laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). Tietoa kuurojen maahanmuuttajien tilanteesta Suomessa on myös huonosti saatavilla. Aiheesta on kirjoitettu yksi opinnäytetyö ([Pynnönen \(2010\): Kuuron maahanmuuttajan kotoutumispolku – kotouttamistyön nykytila ja kehitysnäkymät](#)).

Elina Tapio huomauttaa, että Nina Sivunen parhaillaan kirjoittaa väitöskirjaa kuuroista turvapaikanhakijoista Suomessa. Väitöskirja koostuu kolmesta artikkelista,

joista kaksi on jo hyväksytty. Artikkeleista toisessa Sivunen tarkastelee (yhdessä Tapion kanssa) sitä, kuinka vuorovaikutus turvapaikanhakijoiden kanssa toimii, ennen kuin nämä osaavat suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä.

Keskustelussa käy myös ilmi, että Kuurojen Liitto on vuonna 2015 järjestänyt seminaarin, jonka aiheena oli kuurot maahanmuuttajat. Lautakunnasta kukaan ei kuitenkaan tiennyt, mitä seminaarin jälkeen mahdollisesti on tapahtunut.

Päätös 6. Lautakunta tiedustelee Kuurojen Liitolta, kuinka kuurojen maahanmuuttajien tilannetta on vuoden 2015 seminaarin jälkeen seurattu ja samalla ilmaisee huolensa kyseisen ryhmän tilanteesta.

c) Viittomien etymologia

Jarkko Keränen nosti esille, että hän on havainnut tietämyksen viittomien alkuperästä vähenevän vähitellen, ja että siksi olisi tärkeää ryhtyä tallentamaan etymologista tietoa. Todettiin, että etymologista tutkimusta Suomen viittomakielistä on tehty vain vähän, mutta että yksi esimerkki on Päivi Rainõn väitöskirja (2004), jota varten hän on tutkinut muun muassa haastatteluin viittomakielisten henkilönnimien alkuperää. Kuurojen Liiton sanakirjatyössä pienimuotoista etymologista työtä on tehty työpajoissa, joissa on keskusteltu David Fredrik Hirnin sanakirjoissa 1910-luvulla julkaisematta jääneestä viittoma-aineistosta, josta ei ole jäljellä muistiinpanoja viittomien merkityksestä. Ruotsissa viittomien etymologiaa on tutkinut Tomas Hedberg.

Lautakunta totesi viittomien etymologisen tutkimuksen olevan tärkeä aihe, ja lautakunta toivoo, että joku tutkija tai tutkimusryhmä ottaisi sen vastuulleen ennen kuin tieto viittomien alkuperästä muuttuu entistä etäisemmäksi.

d) Opetushallituksen viittomakieliset oppimateriaalit

Lautakunta oli kutsunut kokoukseensa 17.3.2020 Irja Seilolan ja Annika Aallon kertomaan ”perusopetuksen viittomakielisistä oppimateriaaleista”. Koronarajoitusten vuoksi vierailu peruttiin, eikä sitä voitu järjestää tässä toukokuun kokouksessakaan. Keskustelu siirrettiin syksyn kokoukseen.

10. Ilmoitusasiat.

- a) Pohjoismaisen viittomakielten verkoston Nordisk TegnTube -hanke on saanut rahoituksen (50 817 €) Nordplussalta. Hankkeessa tuotetaan tietoa pohjoismaisista viittomakielistä ja koulutetaan kaksi nuorta/viittomakieli toimimaan omassa

maassaan pohjoismaisten viittomakielten “lähettiläänä”. Hanke toteutetaan ajalla kesäkuu 2020 – heinäkuu 2021.

- b) Kuurojen valtakunnalliset kulttuuripäivät 5.–7.6.2020 Joensuussa on koronaepidemian vuoksi peruttu.
- c) Norjan hallitus on (12.5.2020) antanut [ehdotuksen uudeksi kielilainaksi](#). Uudessa laissa norjalaiselle viittomakielelle annetaan kansallisen viittomakielen status. Laki myös turvaa sen, että viranomaiset edistävät norjalaisen viittomakielen käyttöä.

11. § Seuraava kokous.

Sihteerit laativat Doodle-kyselyn syksyn kokousten ajankohdista.

12. § Kokouksen päättäminen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.12.

Vakuudeksi

Leena Savolainen
sihteeri

Juhana Salonen
puheenjohtaja